

UCHWAŁA NR VI/39/24
RADY GMINY BORZYTUCHOM

z dnia 17 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i
Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024-
2030**

Na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673)

Rada Gminy Borzytuchom uchwała, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała Nr IV/21/11 Rady Gminy Borzytuchom z dnia 15 lutego 2011 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Borzytuchom.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Maciej Lisowski

UZASADNIENIE

do uchwały Nr VI/39/24 Rady Gminy Borzytuchom w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024-2030

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Aktualnie na obszarze Gminy Borzytuchom obowiązuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą nr IV/21/11 Rady Gminy Borzytuchom z dnia 15 lutego 2011 roku.

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (zmianie uległ również tytuł tej ustawy na następujący: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej) wprowadzoną ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535), konieczne jest przyjęcie przez Radę Gminy Borzytuchom Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Program stanowi narzędzie do efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc domową.

Program zawiera charakterystykę przemocy domowej jako zjawiska społecznego, wykaz celów, zadań i kierunków Programu, jego adresatów i realizatorów, czas realizacji oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Podstawę Programu stanowi diagnoza problemu przemocy i jego rozmiarów na terenie Gminy Borzytuchom.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Załącznik do uchwały Nr VI/39/24

Rady Gminy Borzytuchom

z dnia 17 grudnia 2024 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

W GMINIE BORZYTUCHOM

NA LATA 2024 - 2030

Spis treści

ROZDZIAŁ I. Wstęp

1. Podstawy prawne przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.
2. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy domowej.
3. Adresaci Programu.
4. Miejsce realizacji Programu.
5. Realizatorzy Programu i czas realizacji.

ROZDZIAŁ II. Część diagnostyczna

1. Opis problemu przemocy domowej.
2. Zasoby instytucjonalne.

ROZDZIAŁ III. Część programowa

1. Założenia Programowe.
2. Cele, kierunki i wskaźniki Programu.
3. Monitorowanie, sprawozdawczość i wymiana informacji oraz środki finansowe na realizację Programu.

ROZDZIAŁ I.

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIU ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ.

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 poz. 1673), dalej także „ustawa”. Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024 – 2030 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy, z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535), która obowiązuje zasadniczo od 22 czerwca 2023 r. W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 ustawy, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- 1) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 3) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W niniejszym Programie uwzględniono także podstawowe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 poz. 901 z późn. zm.),
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 poz. 177),
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151 z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 poz. 1465),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939 z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 poz. 2809 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 poz. 17),
- 8) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2024 poz. 1568),

- 9) ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tj. Dz. U. z 2024 poz. 560),
- 10) uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

3. DEFINICJE I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Od 22 czerwca 2023 r. przez przemoc domową rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1).

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
 - d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - h) małoletni
- wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne, zawarte w procedurze „Niebieskie Karty”¹ (dalej także „NK”), nie wymagają zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową na prowadzenie NK. Wprowadzono zasadę realizacji NK, według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań). Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 poz. 1568) poszerza katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który będzie obejmował:

- 1) zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- 2) zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- 3) zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870 z późn. zm.).

przebywania na tym terenie – jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Wszystkie wskazane wyżej zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową będą mogły być wydane przez: Policję lub Żandarmerię Wojskową, sąd – w postanowieniu o udzielenie zabezpieczenia lub w postanowieniu o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby doznającej przemocy, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa. Zakazy, do których wydania uprawniona jest Policja lub Żandarmeria Wojskowa tracą moc po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone. Przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zakazy zostały wydane. Zakazy tracą także moc, w przypadku gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc domową zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Policjant może wydać nakaz opuszczenia mieszkania, a także każdy z pozostałych zakazów (które mogą być zastosowane łącznie):

- 1) podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub
- 2) w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez:
 - osobę doznającą przemocy domowej lub
 - kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

Co istotne, Żandarmerii Wojskowej przyznano uprawnienia analogiczne do przysługujących Policji w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, które są żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową. Jeśli natomiast wobec takich osób ze swoich uprawnień skorzysta Policja, jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.

Osoba doznająca przemocy domowej może wystąpić do sądu z wnioskiem o:

- 1) zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 2) wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 3) zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej,
- 4) zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- 5) zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym i orzeka po przeprowadzeniu rozprawy. Kodeks postępowania cywilnego nakłada na sąd obowiązek szybkiego rozpoznania sprawy. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku. W przypadku wniesienia apelacji, sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją.

Sąd uwzględniając wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wskazuje w postanowieniu obszar, który osoba stosująca przemoc domową ma opuścić i na którym nie może przebywać, lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować. Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby doznającej tej przemocy.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą doznającą przemocy domowej, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają za tym szczególne okoliczności, może w postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres, mając na uwadze bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy domowej.

Postanowienia sądu, o których mowa powyżej, oraz postanowienie uwzględniające wniosek o wydanie zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne.

Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc domową stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- 1) aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- 2) ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo
- 3) grzywny do 5000 złotych.

W art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art. 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub

pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W przypadku zapewnienia dziecku ochrony dziecku udziela się w miarę możliwości wsparcia psychologa.

Zjawisko przemocy domowej należy zatem analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Zasadniczo wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. Przemoc fizyczna – to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.
2. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.
3. Przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.
4. Przemoc ekonomiczna – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, niełożenie na utrzymanie,

uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwienie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: niedawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.
6. Cyberprzemoc - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci .

Przemoc domowa zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu. Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

1. Faza narastania napięcia – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;
2. Faza ostrej przemocy – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;
3. Faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprosinom często towarzyszą łyzy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje doznającą przemocy w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza.

Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art. 207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- 3) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

3. ADRESACI PROGRAMU

Zmiany prawne od 22 czerwca 2023 r. w zakresie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wpływają m.in. na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz organizacje pozarządowe i kuratorów sądowych. Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przepisów wprowadza zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych powoływane są grupy diagnostyczno- pomocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024 – 2030 skierowany jest do:

- 1) osób doświadczających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 5) przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Gminy Borzytuchom.

4. REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024 – 2030 będzie realizowany głównie przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej: Zespół Interdyscyplinarny w Borzytuchomiu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu, Komendę Powiatową Policji w Bytowie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Borzytuchomiu, Zespół Szkół w Borzytuchomiu, Ośrodek Zdrowia w Borzytuchomiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie, Sąd Rejonowy w Bytowie, Prokuraturę Rejonową w Bytowie oraz organizacje pozarządowe.

ROZDZIAŁ II

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu zrealizowano diagnozę zjawiska przemocy w Gminie Borzytuchom. Poniżej przedstawiamy wyniki przeprowadzonej diagnozy.

Liczba założonych Niebieskich Kart

Liczba założonych Niebieskich Kart	2021	2022	2023
Sporządzono ogółem, w tym przez następujące instytucje:	8	8	10
Ośrodek Pomocy Społecznej	4	1	3
Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	1	0	1
Policja	3	7	6
Inne instytucje i organizacje	0	0	0
Inne	0	0	0

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	2021	2022	2023
Liczba interwencji	349	199	255
Dotyczące przemocy domowej	12	25	27
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	4	10	6
Kobiety	3	8	5
Mężczyźni	-	2	-
Małoletni do 13 r. ż.	1	-	-
Nieletni w przedziale 13-18 lat	-	-	1
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), a w tym:	3	7	5
Kobiety	-	-	-
Mężczyźni	3	7	5
Nieletni	-	-	-
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu	1	5	4
Kobiety	-	-	-
Mężczyźni	1	5	4
Nieletni	-	-	-
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	3	6	12

Przestępczość na terenie Gminy Borzytuchom

Przestępstwa wszczęte na terenie Gminy	2021			2022			2023		
	w	s	z	w	s	z	w	s	z
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	2	4	2	2	2	1	1	1
Groźba karalna	-	-	-	5	4	5	2	1	2
Rozpijanie małoletniego	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uchylenie się od płacenia alimentów	2	2	2	1	-	1	1	1	1
Inne	43	36	43	42	30	42	34	31	34

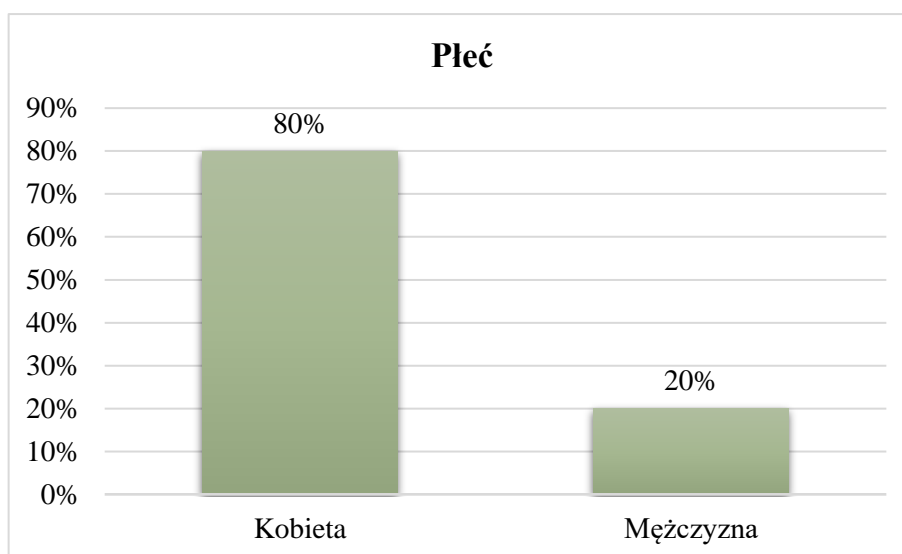
Przestępczość na terenie Gminy	2021	2022	2023
Kradzież z włamaniem	10	13	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	2	1
Pobicie	1	1	-
Uszkodzenie mienia	2	2	-
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	1	-	-
Kradzież mienia	3	3	1
Inne	28	29	34

Zjawisko przemocy w grupie dorosłych mieszkańców Gminy

Grupa badana

Badania przeprowadzono w 2024 r. i obejmowały mieszkańców Gminy Borzytuchom, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

W badaniu wzięło udział 86 osób, w tym 80% kobiet oraz 20% mężczyzn.

Cel badania

Celem badania była diagnoza zjawiska przemocy, w szczególności:

- zbadanie nasilenia występowania przemocy domowej w środowisku lokalnym;
- zbadanie występujących form przemocy domowej;
- zbadanie postaw mieszkańców dotyczących wychowania dzieci;
- zbadanie postaw i opinii mieszkańców dotyczących zagadnień związanych z przemocą domową.

Przemoc domowa

Według, ogólnokrajowych badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstej (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstotliwość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła.

Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało,

że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowali zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecę (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)².

Przemoc domowa zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższemu, z którym mieszka pod jednym dachem. Osoba stosująca przemoc domową, wykorzystując swoją przewagę nad osobą doznającą przemocy, próbuje ją zdominować, zastraszyć, poniżyć i wymusić na niej określone zachowania. Jeśli osoba doświadczająca przemocy domowej w porę nie zareaguje i nie uwolni się od tyranii partnera, z czasem będzie jej coraz trudniej przerwać błędny krąg przemocy. Miesiące, a czasem nawet całe lata upokorzeń zmieniają u osoby doznającej przemocy postrzeganie samej siebie – zaczyna ona stopniowo przejmować taki obraz własnej osoby, jaki wmawia jej oprawca. Wówczas jedynym wyjściem jest zwrócenie się do instytucji, które dysponują środkami prawnymi pomagającymi karać osoby stosujące przemoc.

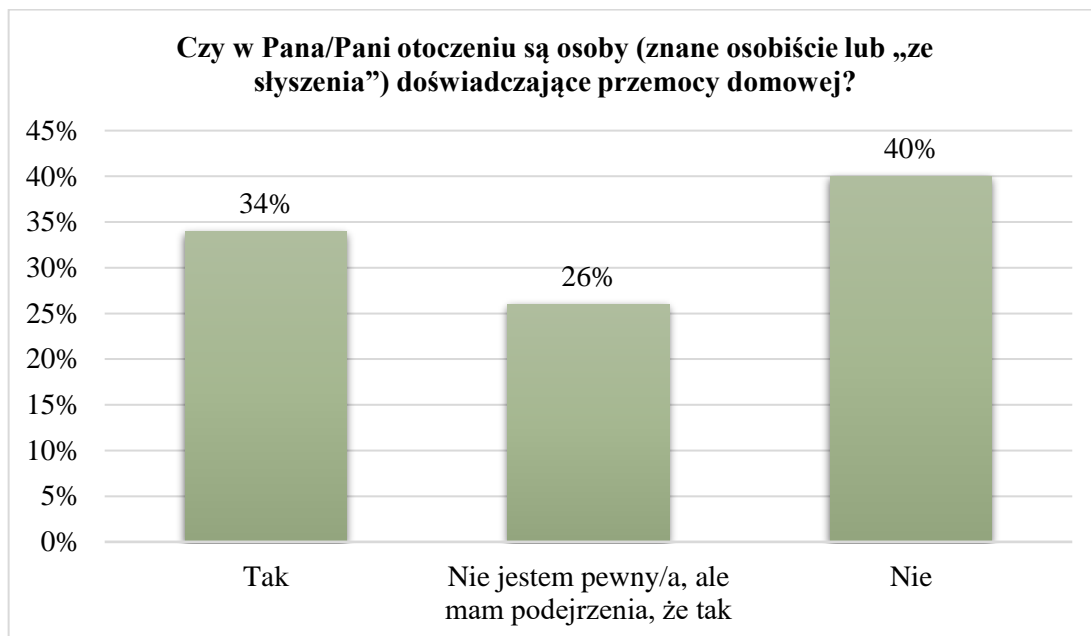
O przemocy domowej można mówić wówczas, gdy spełnia następujące cechy:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania osoby stosującej przemoc są świadome i zamierzone;
- jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej – osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować osobę doznającą przemocy;
- jest relacją, w której osoba stosująca przemoc podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste osoby doznającej przemocy;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby, która doznaje przemocy.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie osoby stosującej przemoc lub ją usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie osobą doświadczającą przemocy domowej lub stosującą przemoc.

Z badań wśród mieszkańców gminy Borzytuchom wynika, że 34% badanych wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 26% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

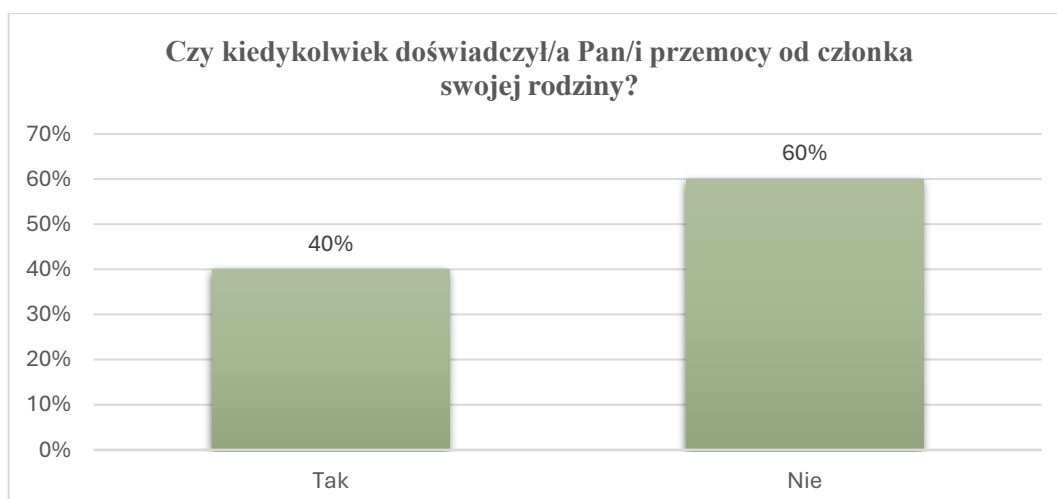
² CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

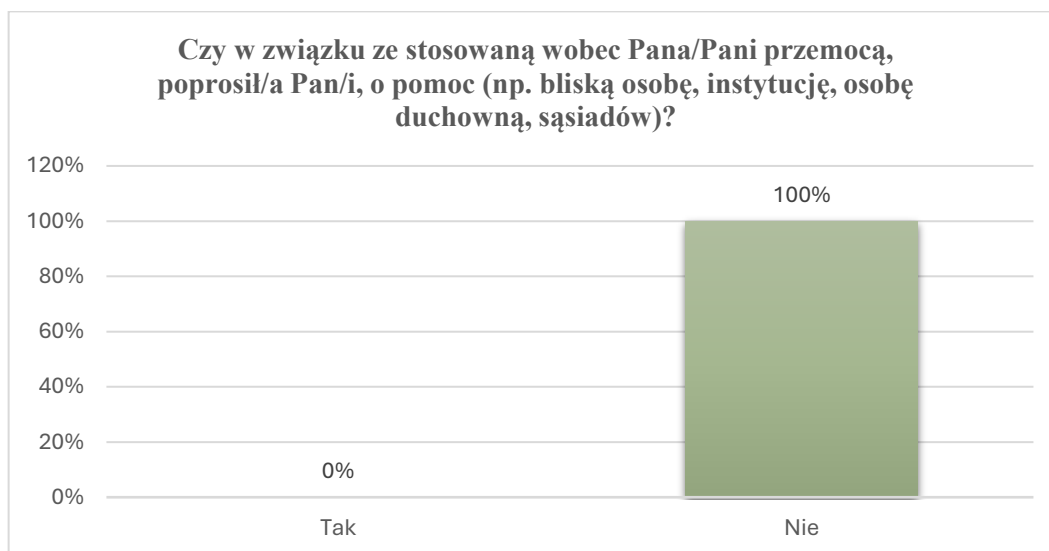

Zjawisko przemocy domowej, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 76% z nich. 24% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej częste.

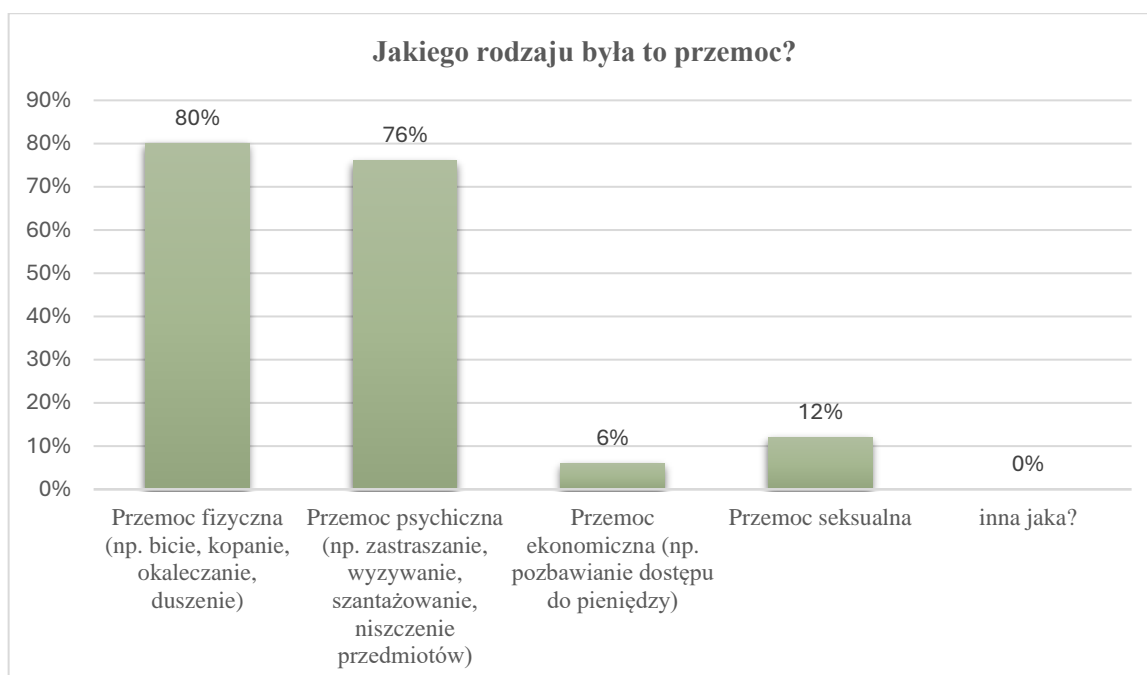

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Borzytuchom koncentruje się na potrzebach i problemach mieszkańców. Wobec czego, w kwestionariuszu badani mieli możliwość udzielenia informacji zwrotnej na temat doświadczanej przemocy domowej. **Wśród badanej grupy osób 40% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny** i nikt z nich nie poprosił o pomoc.

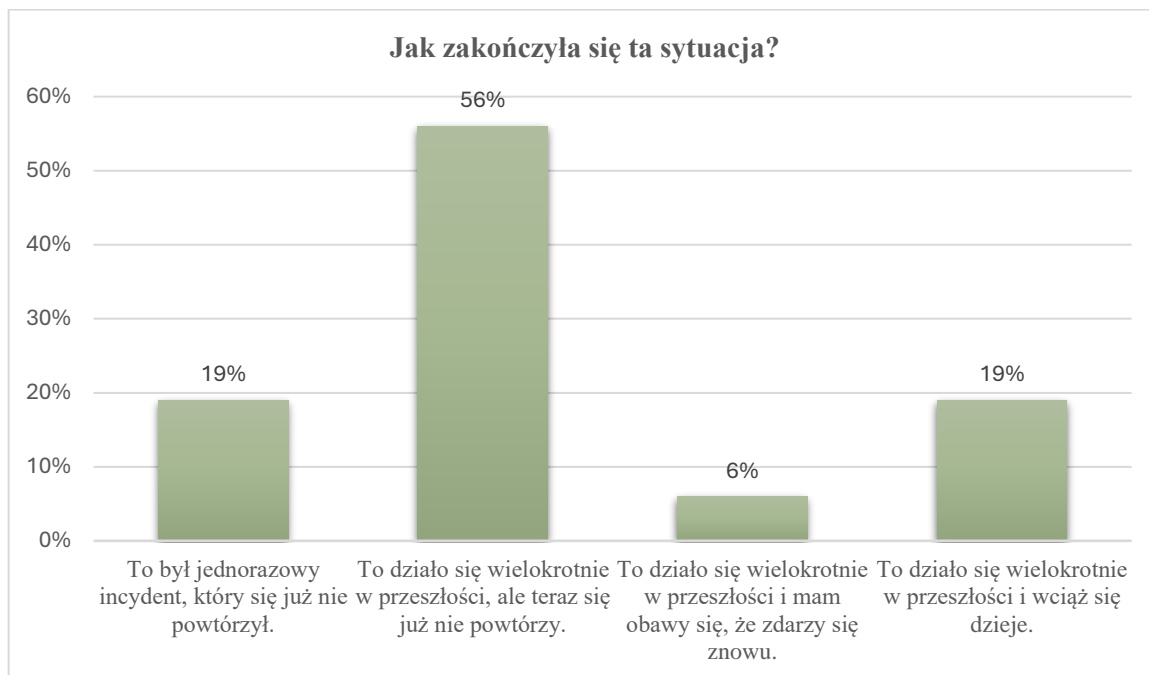

W dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o **rodzaj doświadczanej przemocy**. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się **przemoc fizyczna (80%)**, **przemoc psychiczna (76%)**, **przemoc seksualna (12%)** oraz **przemoc ekonomiczna (6%)**.

W związku z twierdzącą odpowiedzią dotyczącą występowania zjawiska przemocy domowej poprosiliśmy również, aby osoby dotknięte tym problemem odpowiedziały na pytanie, jak potoczyła się dalsza sytuacja związana z doświadczaną przez nich przemocą. Otrzymane odpowiedzi prezentuje kolejny wykres. Warto zauważyć, że dla 56% to działo się wielokrotnie w przeszłości, jednakże teraz się już nie powtórzy, dla 19% był to jednorazowy incydent, który się już nie powtórzył oraz dla 19% działo się to wielokrotnie w przeszłości i wciąż się dzieje. 6% twierdzi, że działo się to wielokrotnie w przeszłości i są obawy, że zdarzy się znowu.

W dalszej części ankiety badane były przekonania mieszkańców Gminy Borzytuchom dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 90%* badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala automatycznie na zakończenie problemu przemocy domowej.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. Mieszkańcy Gminy Borzytuchom raczej nie są skłonni myśleć schematycznie o przemocy i **łącznie 86%** uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. Podobnie 100%* zgadza się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Odpowiedzi „Zdecydowanie nieprawdziwe” i „Raczej nieprawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące:

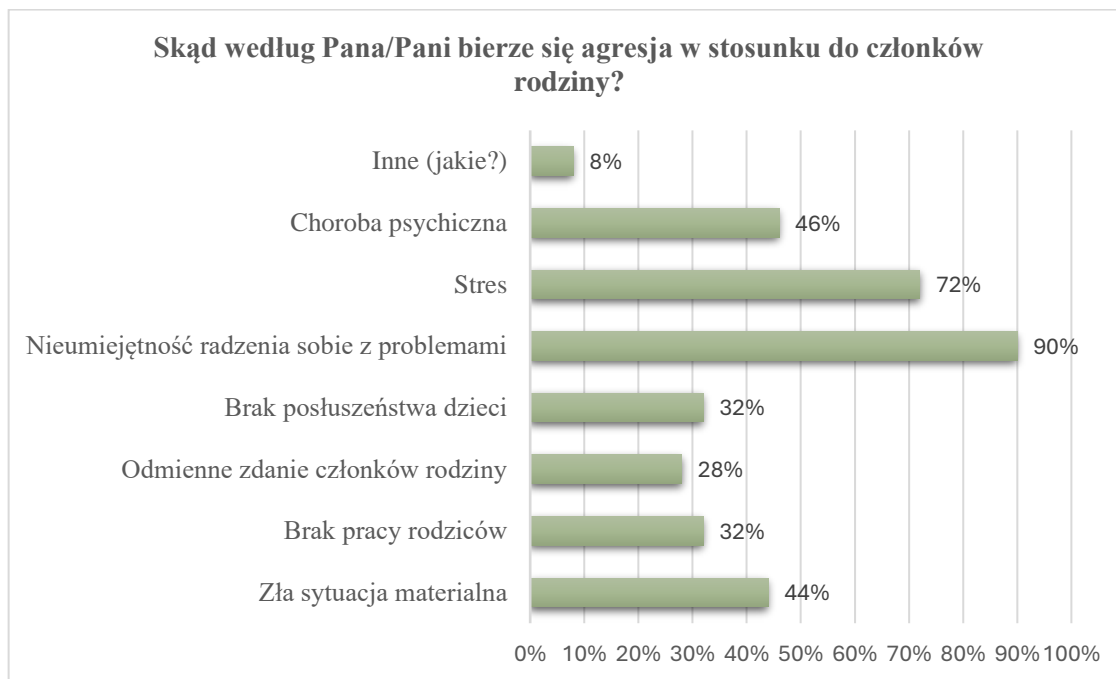
- „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (98%);
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy” (100%);
- „Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc” (82%);
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (96%);
- Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie” (96%).

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy domowej jest alkohol.	54%	36%	8%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	6%	8%	28%	58%
Osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	84%	16%	0%	0%
Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	2%	14%	84%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy.	0%	0%	2%	98%
Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc.	8%	10%	30%	52%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	0%	4%	10%	86%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	4%	0%	6%	90%

*suma odpowiedzi zdecydowanie prawdziwe oraz raczej prawdziwe

**suma odpowiedzi: raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe.

Zdaniem mieszkańców Gminy Borzytuchom przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (90%), stresie (72%), chorobie psychicznej (46%), złej sytuacji materialnej (44%), braku posłuszeństwa dzieci (32%), braku pracy rodziców (32%), różnicy zdań członków rodziny (28%). W odpowiedzi „inne” mieszkańcy nie wpisali nic.

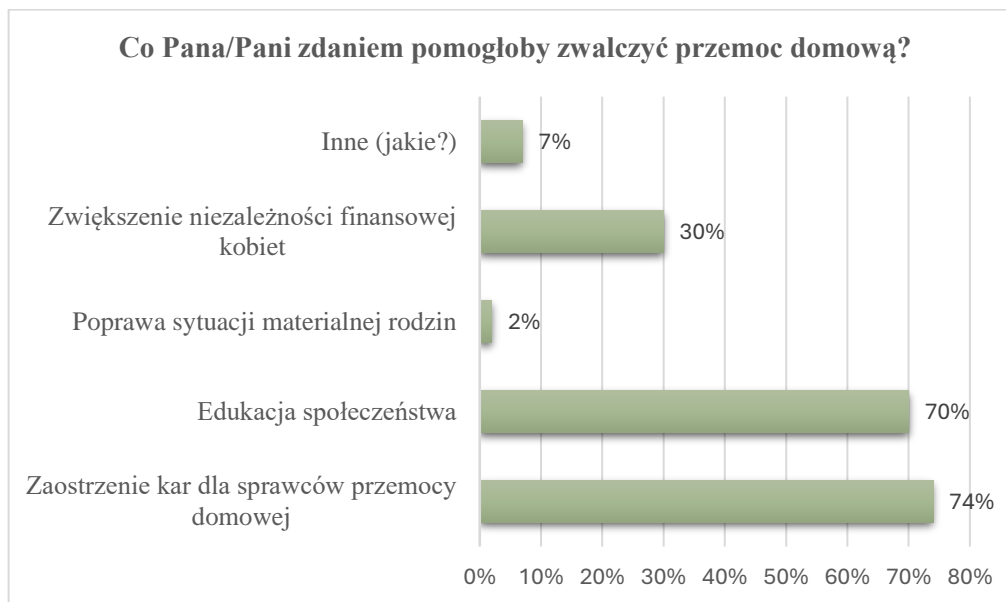

Kolejne pytanie odnosiło się do następującej kwestii: **Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy domowej zdarza się:**

TWIERDZENIA	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia	33%	23%	30%	14%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą	51%	32%	5%	12%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę	49%	37%	7%	7%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych	42%	37%	14%	7%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków	60%	26%	9%	5%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe	70%	23%	2%	5%

56% respondentów odpowiedziało, że (bardzo często lub czasami) zdarza się niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia. Łącznie 83% respondentów odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Na umarzenie spraw przez prokuraturę wskazało 86% badanych. Wykaz odpowiedzi na te i pozostałe tematy obrazuje powyższa tabela.

Jeżeli chodzi o **przeciwdziałanie przemocy domowej**, to mieszkańcy wskazywali, że **najskuteczniejszymi działaniami są**: zaostrenie kar dla osób stosujących przemoc (74%), edukacja społeczeństwa (70%), zwiększenie niezależności finansowej kobiet (30%), poprawa sytuacji materialnej rodzin (2%). W „inne” mieszkańcy nie wpisali nic.

Przekonania dotyczące wychowania dzieci

Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie.

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się ze stanowczą dezaprobatą – **łącznie 86% mieszkańców nie zgodziło się z takim stwierdzeniem**. Łącznie 92% badanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. **78% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem**.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 96% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową – 76%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 72%.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentuje poniższa tabela.

Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci?	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
	% odp.	% odp.	% odp.	% odp.
Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.	0%	14%	32%	54%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	0%	4%	12%	84%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	54%	24%	14%	8%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	2%	6%	16%	76%

Łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową.	4%	20%	20%	56%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	44%	28%	12%	16%

Zjawisko przemocy wśród dzieci i młodzieży

Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania została udzielona odpowiedź.

Cel badania i charakterystyka grupy badawczej

Podstawowym celem przeprowadzonych badań było:

- zbadanie postaw i przekonań uczniów dotyczących zjawiska przemocy;
- zbadanie nasilenia występowania przemocy rówieśniczej;
- zbadanie nasilenia występowania przemocy domowej oraz jej form;
- zbadanie czynników chroniących m.in. relacji dzieci i młodzieży z osobami dorosłymi.

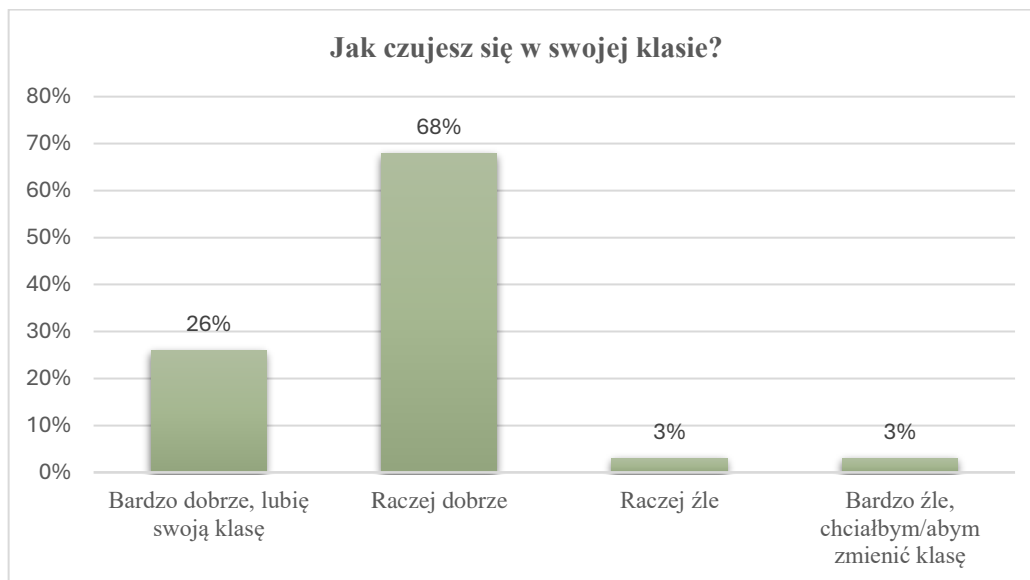
W badaniu wzięło udział 69 uczniów z terenu Gminy Borzytuchom.

Wyniki

Przemoc rówieśnicza

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkole pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

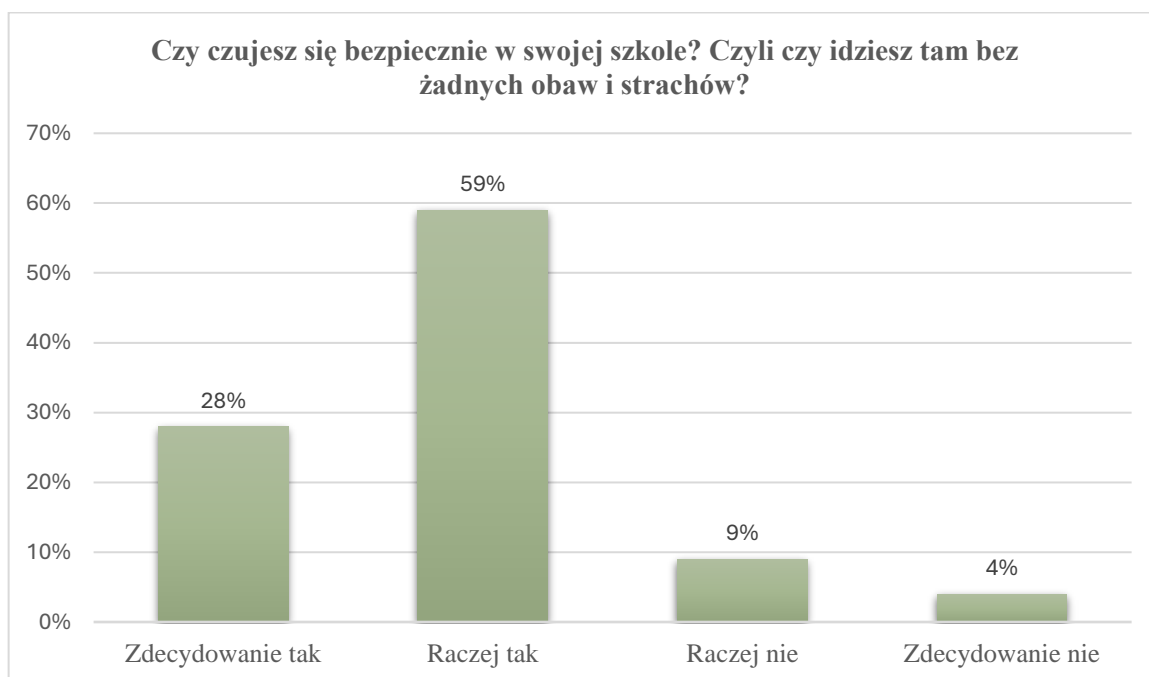
W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. **Wyniki są zadowalające, uczniowie w przeważającej części czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze – 94%***. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że część uczniów przeciwnie określa swoje odczucia - 6%**.

*zsumowane wyniki odpowiedzi: bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze

** zsumowane wyniki odpowiedzi: raczej źle i bardzo źle, chciałbym/abym zmienić klasę

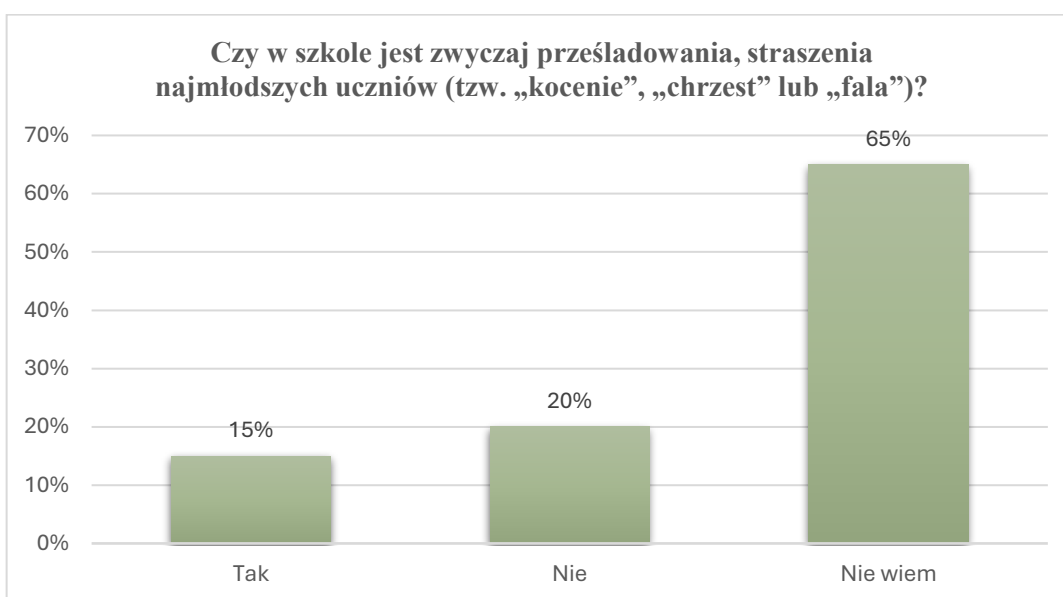
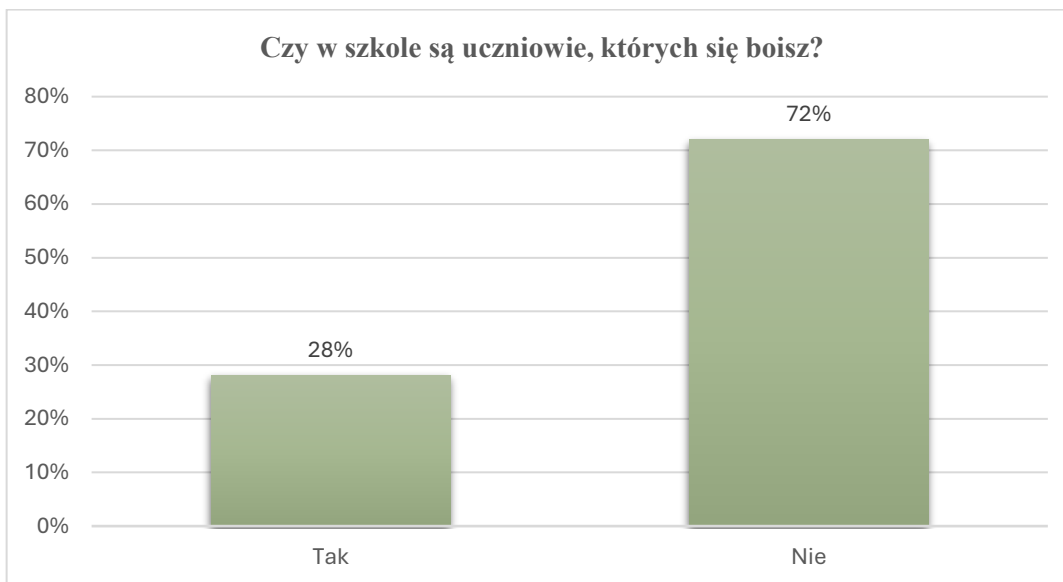
Następnie zapytaliśmy uczniów czy czują się bezpiecznie w swojej szkole. Co ważne i wartościowe – zdecydowana większość uczniów odpowiedziała twierdząco – 87%*. Zauważyć należy, iż odmienne odczucie pojawia się u 13%** ankietowanych uczniów.

*suma odpowiedzi zdecydowanie tak oraz raczej tak

**suma odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie

Uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. **28% uczniów przyznało, że niezupełnie czują się w swojej szkole bezpiecznie, ponieważ są uczniowie, których się boją.** Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach jest obecny, lecz nie rozpowszechniony zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów – przyznaje to 15% badanych.

Poprosiliśmy uczniów o dokonanie subiektywnej oceny swojego zachowania w szkole. Badani wskazywali, że ich zachowanie jest bardzo dobre – 49%, a także określali je jako wzorowe – 33%. Pojawiały się również wskazania uczniów mówiące o dobrym zachowaniu – 15% oraz poprawnym – 3%.

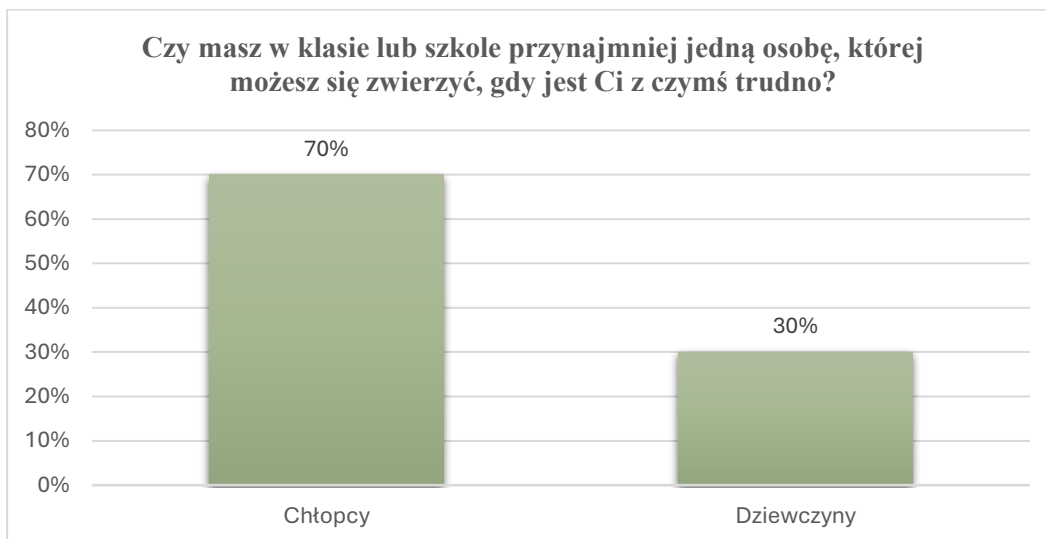
Za pozytywne można uznać, że 64% uczniów ma w szkole bliską osobę, której może się zwierzyć, jeśli będzie miało przykre doświadczenia.

W poniższej tabeli zawarto szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów dotyczący ich opinii na temat częstotliwości występowania w szkole, do której uczęszczają różnych zachowań i sytuacji będących przejawem przemocy rówieśniczej. Można zauważyć, że w opinii uczniów najczęściej – bo codziennie dochodzi do: obgadywania (32%), wyśmiewania (35%) oraz unikania/ignorowania, a nawet wykluczania z grupy (13%).

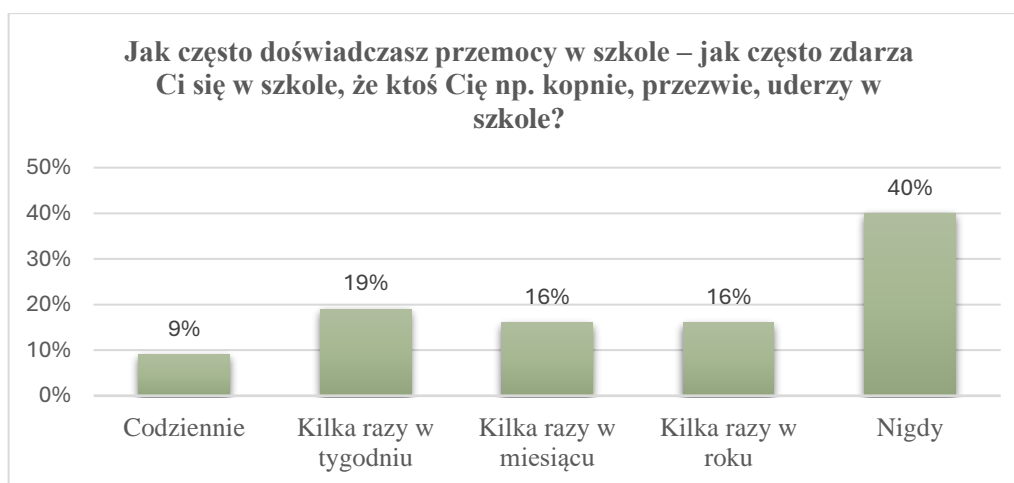
Badani uczniowie wskazali również, że w szkole zdecydowanie częściej takie zachowania wykazują chłopcy – 70%, niż dziewczyny – 30%.

Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole?					
	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
<i>Wyśmiewanie kogoś, przezywanie</i>	35%	23%	17%	12%	13%
<i>Obgadywanie za plecami</i>	32%	19%	12%	14%	23%
<i>Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy</i>	13%	17%	13%	19%	38%
<i>Groźenie komuś, szantażowanie</i>	4%	6%	9%	30%	51%
<i>Kopanie, bicie</i>	14%	9%	20%	29%	28%
<i>Zabieranie pieniędzy lub rzeczy</i>	0%	6%	10%	20%	64%
<i>Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły</i>	7%	13%	16%	32%	32%

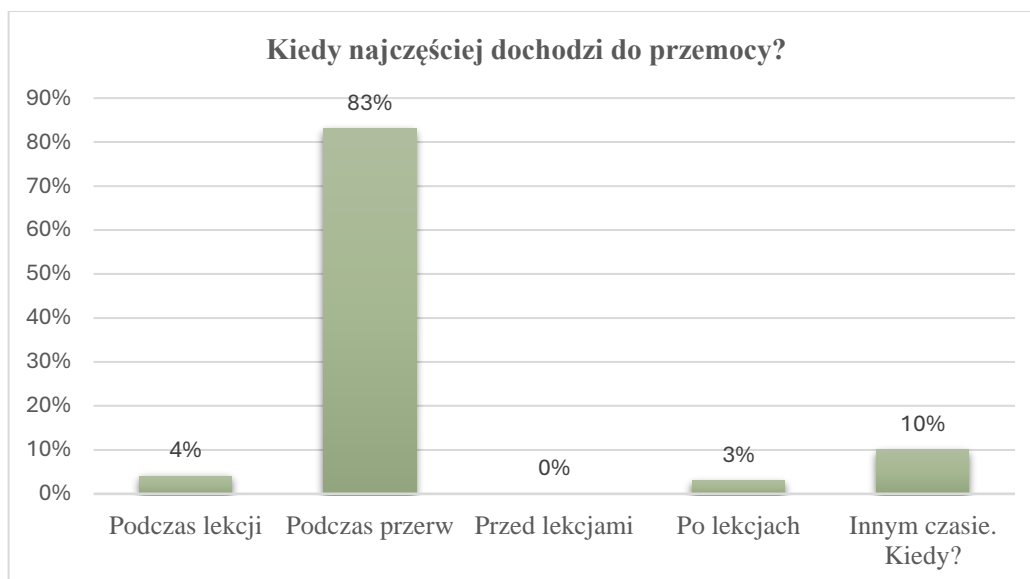

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy. 40% deklaruje, że nigdy nie zdarzyło się, aby zostali kopnięci, przezywani, czy żeby ktoś ich uderzył. Przeciwnego zdania jest 60% ankietowanych.

Uczniowie deklarują, że częściej doświadczają w szkole przemocy fizycznej (38%) niż psychicznej (32%).

Okazuje się, że do aktów przemocy w szkole dochodzi zdecydowanie najczęściej w trakcie przerw (83%), podczas lekcji (4%) oraz po lekcjach (3%). W „inne” uczniowie zaznaczając nie wpisali nic.

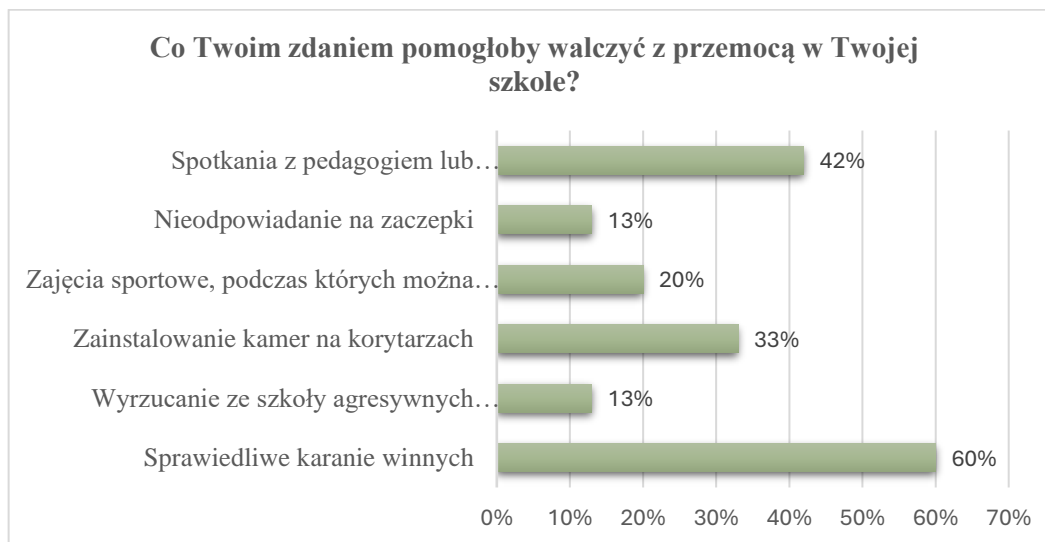
Uczniów zapytano również o to, jakie są powody tego, że ich rówieśnicy zachowują się agresywnie. 42% uczniów uważa, że rówieśnicy chcą mieć respekt, 42% uczniów uważa, że rówieśnicy są źle wychowani przez rodziców, 35% uczniów uważa, że rówieśnicy lubią poniżać innych, 32% uczniów uważa, że uczniowie nie wiedzą, że mogą sprawić komuś przykrość, 23% uważa, że nie ponoszą żadnych konsekwencji, 23% uczniów wskazuje na osiągnięcie założonych celów. W odpowiedzi „inne” uczniowie nie wpisali nic.

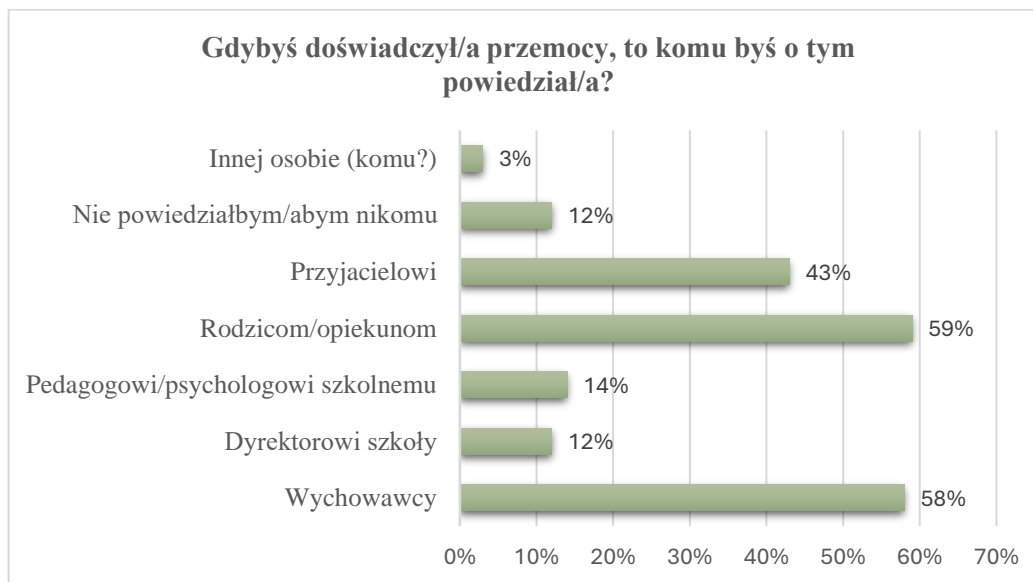
Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. Niepokojące, jest, że spora część ankietowanych zadeklarowała przyglądanie się bójce, dopingowanie i nagrywanie zdarzenia telefonem – 45%. Zaistniałą sytuację zgłosiliby nauczycielowi 19% badanych uczniów oraz 19% udawałaby, że nic nie widzą.

Okazuje się, że 60% uczniów jest zdania, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. Uczniowie wskazywali również na: spotkania z pedagogiem lub psychologiem – 42%, zainstalowanie kamer na szkolnych korytarzach – 33%, zajęcia sportowe – 20%, wyrzucanie agresywnych ze szkoły – 13% oraz nieodpowiadanie na zaczepki – 13%.

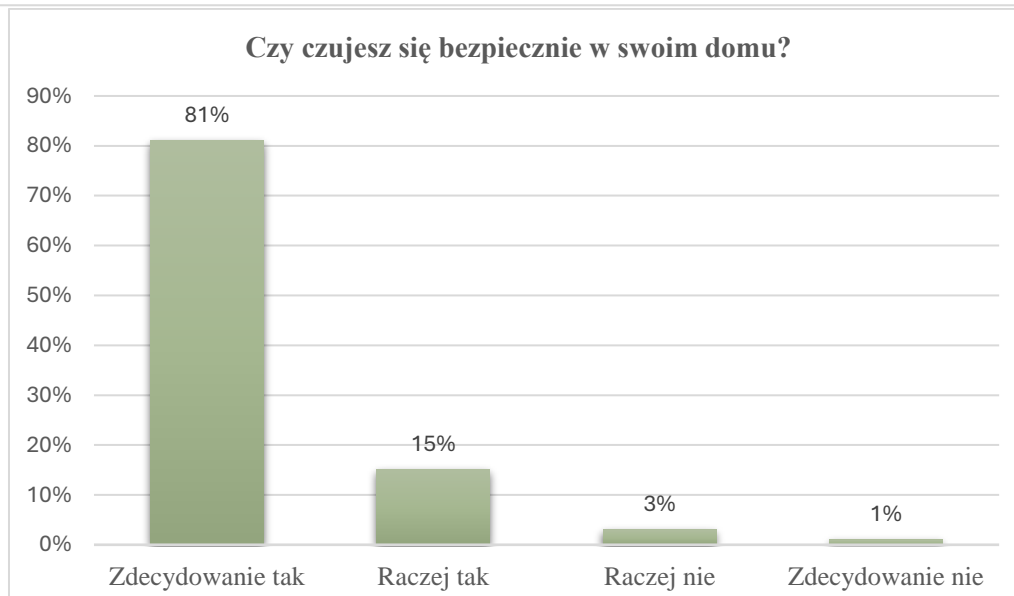

W szkole zapytano uczniów, komu by zaufali, gdyby sami stali się osobą doznającą przemocy. Najwięcej uczniów, bo 59%, wskazało na rodziców. Na drugim miejscu znaleźli się wychowawcy, których wybrało 58% uczniów. Trzecim najczęściej wskazywanym źródłem wsparcia są przyjaciele, z wynikiem 43%. 14% wskazało na pedagoga/psychologa szkolnego oraz 12% na dyrektora szkoły. Warto zwrócić uwagę na fakt, że 12% ankietowanych stwierdziło, że nie powiedziałoby o takiej sytuacji nikomu. W „inne” uczniowie nie wpisali nic.

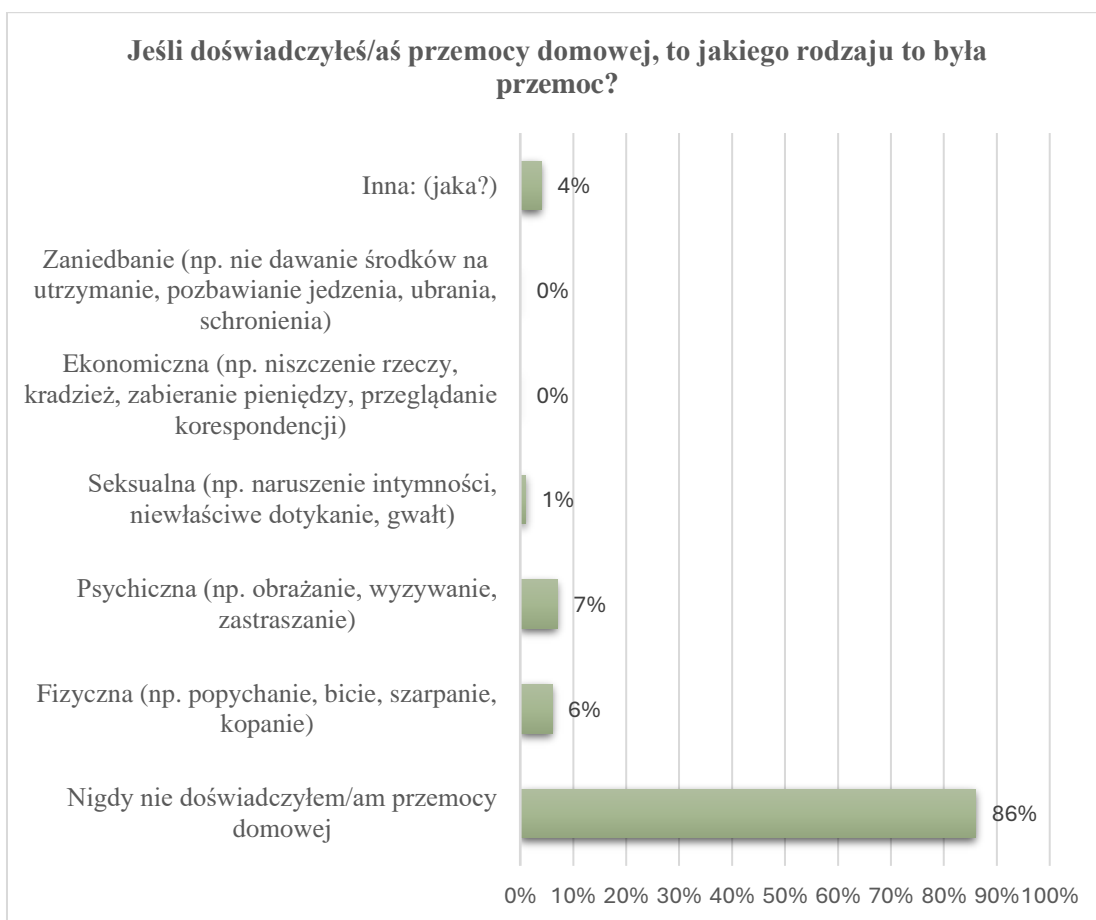

Przemoc domowa

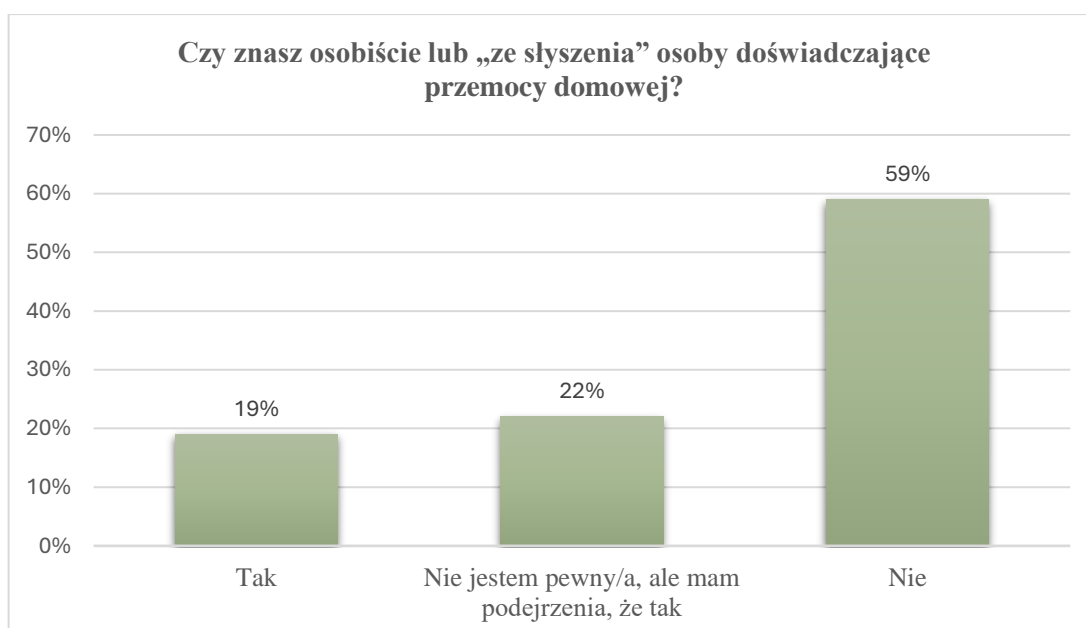
Zapytaliśmy również uczniów o doświadczenie przemocy w domu oraz poczucia bezpieczeństwa. Rozkład odpowiedzi sugeruje, że 17% uczniów ma lub miało doświadczenia związane z przemocą domową, a 4% uczniów nie czuje się w swoim domu całkowicie bezpiecznie.

W kwestii rodzaju przemocy doświadczanej przez uczniów w swoich domach najczęściej wskazywali oni na doświadczanie przemocy psychicznej – 7% i przemocy fizycznej – 6% oraz przemocy seksualnej – 1%.

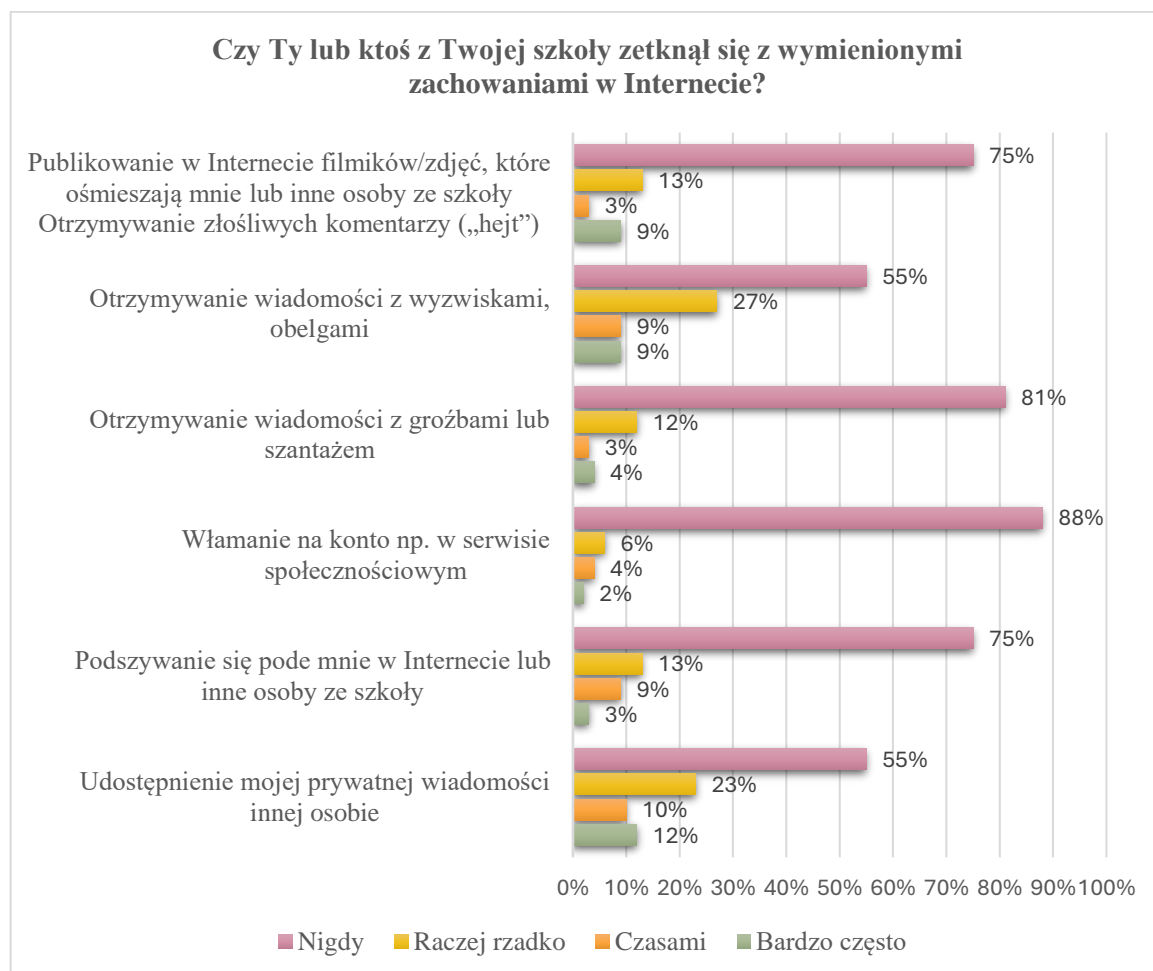

Młodym mieszkańcom Gminy Borzytuchom zadaliśmy takie samo pytanie jak dorosłym, dotyczące osób z otoczenia doświadczających przemocy domowej. **19% uczniów potwierdza, iż zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, a 22% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak jest.**

Cyberprzemoc

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Borzytuchom nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

*suma odpowiedzi bardzo często oraz czasami

Łącznie 12%* uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

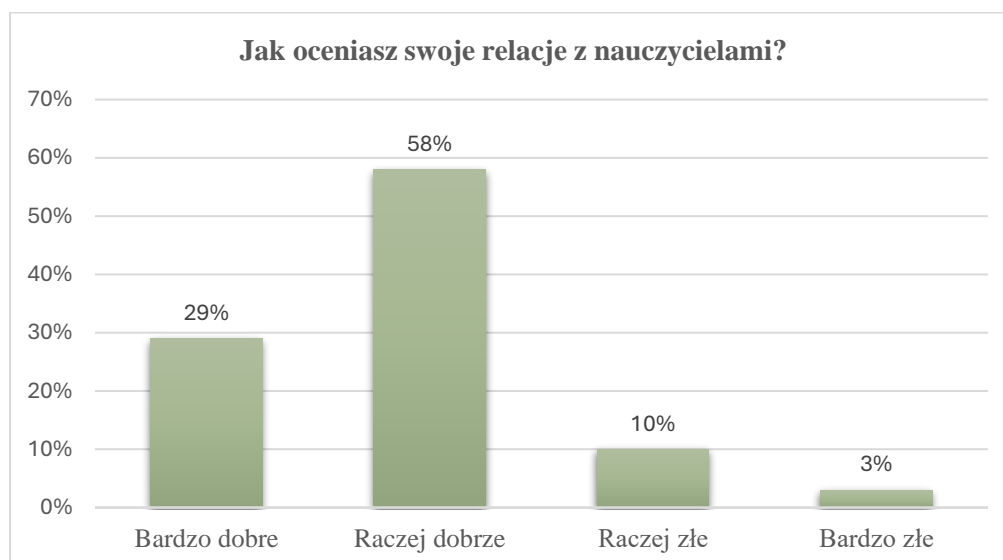
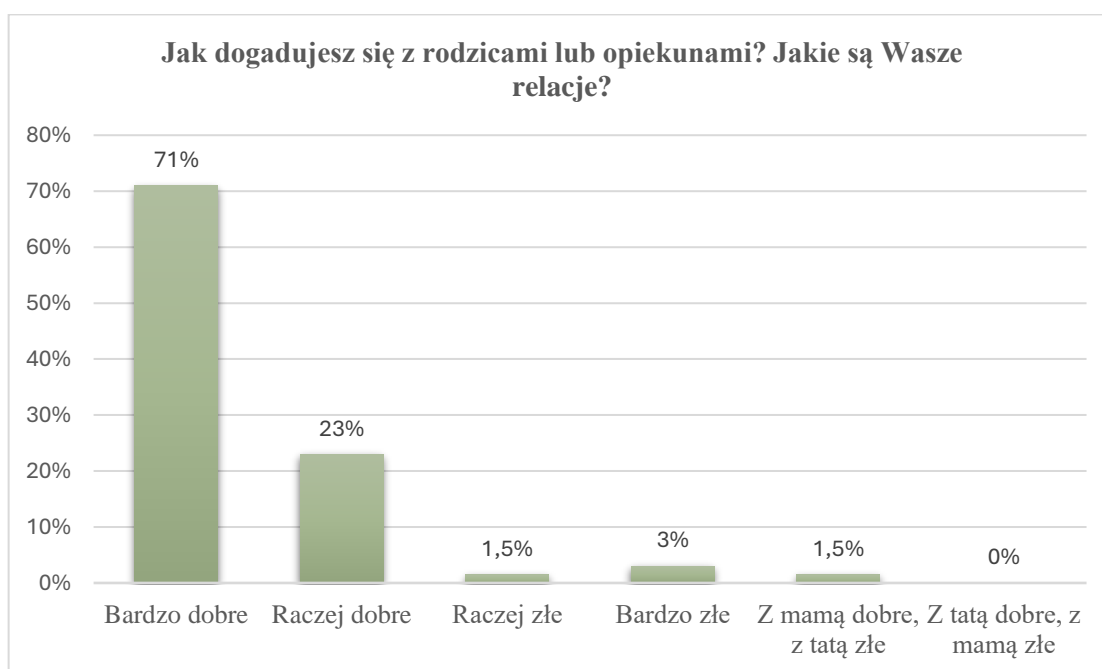
Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami – 18%* oraz często ich prywatna wiadomość była udostępniana innej osobie – 22%*.

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

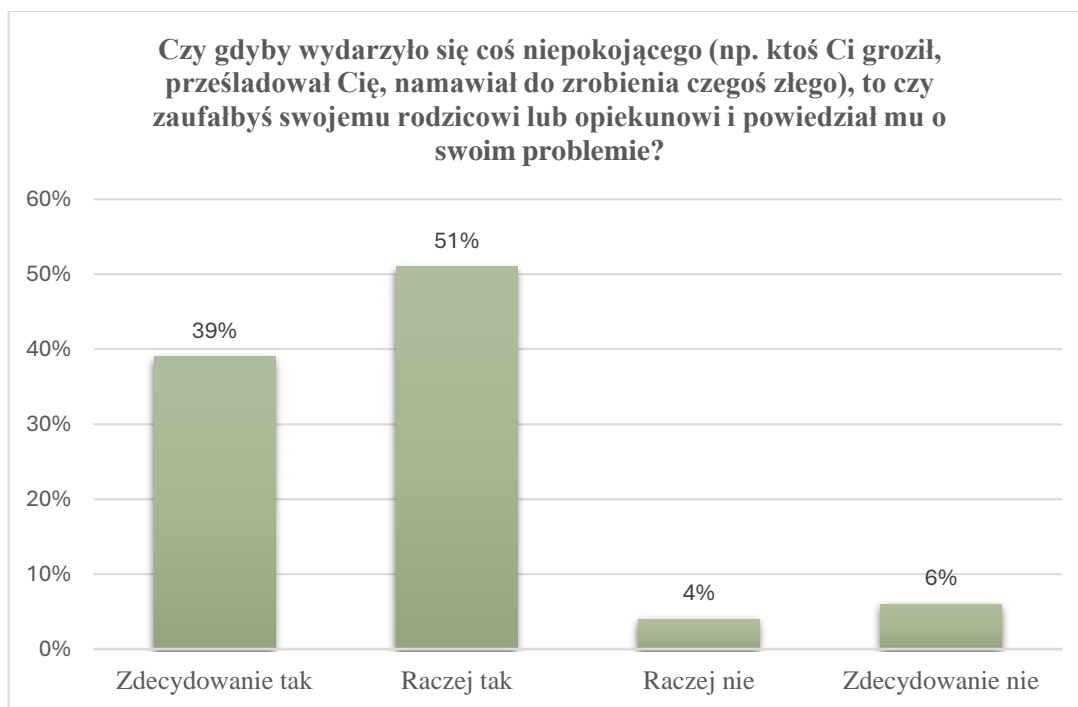
Relacje z osobami dorosłymi – rodzice, nauczyciele

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Większość uczniów – 94% deklaruje bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami/opiekunami.** Podobnie jest w przypadku oceny relacji uczniów z nauczycielami – większość 87% ocenia je jako bardzo dobre lub dobre.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. **Łącznie 90%* uczniów chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami w kwestii przeżywanego problemu z rodzicami.**

*suma odpowiedzi zdecydowanie tak oraz raczej tak

Podsumowanie

Mieszkańcy:

- 34% badanych wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 26% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak,
- Zjawisko przemocy domowej, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 76% z nich. 24% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej częste,
- Wśród badanej grupy osób 40% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny i nikt z nich nie poprosił o pomoc,
- badani zostali zapytani o rodzaj doświadczanej przemocy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc fizyczna (80%), przemoc psychiczna (76%), przemoc seksualna (12%) oraz przemoc ekonomiczna (6%),
- dla 56% przemoc działa się wielokrotnie w przeszłości, jednakże teraz się już nie powtórzy, dla 19% był to jednorazowy incydent, który się już nie powtórzył oraz dla 19% działa się to wielokrotnie w przeszłości i wciąż się dzieje. 6% twierdzi, że działa się to wielokrotnie w przeszłości i są obawy, że zdarzy się znowu,
- Łącznie 90% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. łącznie 86% uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. Podobnie

100% zgadza się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna. Odpowiedzi „Zdecydowanie nieprawdziwe” i „Raczej nieprawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące:

- „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (98%);
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy” (100%);
- „Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc” (82%);
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (96%);
- Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie” (96%).
- Zdaniem mieszkańców Gminy Borzytuchom przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (90%), stresie (72%), chorobie psychicznej (46%), złej sytuacji materialnej (44%), braku posłuszeństwa dzieci (32%), braku pracy rodziców (32%), różnicy zdań członków rodziny (28%). W odpowiedzi „inne” mieszkańcy nie wpisali nic,
- 56% respondentów odpowiedziało, że (bardzo często lub czasami) zdarza się niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia. Łącznie 83% respondentów odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Na umarzenie spraw przez prokuraturę wskazało 86% badanych,
- Jeżeli chodzi o przeciwdziałanie przemocy domowej, to mieszkańcy wskazywali, że najskuteczniejszymi działaniami są: zastrzeżenie kar dla osób stosujących przemoc (74%), edukacja społeczeństwa (70%), zwiększenie niezależności finansowej kobiet (30%), poprawa sytuacji materialnej rodzin (2%). W „inne” mieszkańcy nie wpisali nic,
- Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się ze stanowczą dezaprobatą – łącznie 86% mieszkańców nie zgodziło się z takim stwierdzeniem. Łącznie 92% badanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. 78% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 96% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową – 76%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 72%.

Uczniowie:

- uczniowie w przeważającej części czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze – 94%. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że część uczniów przeciwne określa swoje odczucia - 6%,

- Następnie zapytaliśmy uczniów czy czują się bezpiecznie w swojej szkole. Co ważne i wartościowe – zdecydowana większość uczniów odpowiedziała twierdząco – 87%. Zauważyć należy, iż odmienne odczucie pojawia się u 13% ankietowanych uczniów,
- 28% uczniów przyznało, że niezupełnie czują się w swojej szkole bezpiecznie, ponieważ są uczniowie, których się boją,
- w szkołach jest obecny, lecz nierozpowszechniony zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów – przyznaje to 15% badanych,
- Poproszono uczniów o dokonanie subiektywnej oceny swojego zachowania w szkole. Badani wskazywali, że ich zachowanie jest bardzo dobre – 49%, a także określali je jako wzorowe – 33%. Pojawiały się również wskazania uczniów mówiące o dobrym zachowaniu – 15% oraz poprawnym – 3%,
- 64% uczniów ma w szkole bliską osobę, której może się zwierzyć, jeśli będzie miało przykre doświadczenia,
- W opinii uczniów najczęściej – bo codziennie w szkole dochodzi do: obgadywania (32%), wyśmiewania (35%) oraz unikania/ignorowania, a nawet wykluczania z grupy (13%). Badani uczniowie wskazali również, że w szkole zdecydowanie częściej takie zachowania wykazują chłopcy – 70%, niż dziewczyny – 30%,
- 40% deklaruje, że nigdy nie zdarzyło się, aby zostali kopnięci, przezywani, czy żeby ktoś ich uderzył. Przeciwnego zdania jest 60% ankietowanych,
- Uczniowie deklarują, że częściej doświadczają w szkole przemocy fizycznej (38%) niż psychicznej (32%),
- Okazuje się, że do aktów przemocy w szkole dochodzi zdecydowanie najczęściej w trakcie przerw (83%), podczas lekcji (4%) oraz po lekcjach (3%). W „inne” uczniowie zaznaczając, nie wpisali nic,
- Uczniów zapytano również o to, jakie są powody tego, że ich rówieśnicy zachowują się agresywnie. 42% uczniów uważa, że rówieśnicy chcą mieć respekt, 42% uczniów uważa, że rówieśnicy są źle wychowani przez rodziców, 35% uczniów uważa, że rówieśnicy lubią poniżać innych, 32% uczniów uważa, że uczniowie nie wiedzą, że mogą sprawić komuś przykrość, 23% uważa, że nie ponoszą żadnych konsekwencji, 23% uczniów wskazuje na osiągnięcie założonych celów. W odpowiedzi „inne” uczniowie nie wpisali nic,
- Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. Niepokojące, jest, że spora część ankietowanych zadeklarowała przyglądanie się bójce, dopingowanie i nagrywanie zdarzenia telefonem – 45%. Zaistniałą sytuację zgłosiłoby nauczycielowi 19% badanych uczniów oraz 19% udawałaby, że nic nie widzą,

- 60% uczniów jest zdania, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. Uczniowie wskazywali również na: spotkania z pedagogiem lub psychologiem – 42%, zainstalowanie kamer na szkolnych korytarzach – 33%, zajęcia sportowe – 20%, wyrzucanie agresywnych ze szkoły – 13% oraz nieodpowiadanie na zaczepki – 13%.
- W szkole zapytano uczniów, komu by zaufali, gdyby sami stali się osobą doznającą przemocy. Najwięcej uczniów, bo 59%, wskazało na rodziców. Na drugim miejscu znaleźli się wychowawcy, których wybrało 58% uczniów. Trzecim najczęściej wskazywanym źródłem wsparcia są przyjaciele, z wynikiem 43%. 14% wskazało na pedagoga/psychologa szkolnego oraz 12% na dyrektora szkoły. Warto zwrócić uwagę na fakt, że 12% ankietowanych stwierdziło, że nie powiedziałyby o takiej sytuacji nikomu. W „inne” uczniowie nie wpisali nic,
- 17% uczniów ma lub miało doświadczenia związane z przemocą domową, a 4% uczniów nie czuje się w swoim domu całkowicie bezpiecznie,
- W kwestii rodzaju przemocy doświadczanej przez uczniów w swoich domach najczęściej wskazywali oni na doświadczanie przemocy psychicznej – 7% i przemocy fizycznej – 6% oraz przemocy seksualnej – 1%,
- 19% uczniów potwierdza, iż zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, a 22% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak jest,
- Łącznie 12% uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”,
- Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami – 18% oraz często ich prywatna wiadomość była udostępniana innej osobie – 22%,
- 94% deklaruje bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami/opiekunami. Podobnie jest w przypadku oceny relacji uczniów z nauczycielami – większość 87% ocenia je jako bardzo dobre lub dobre,
- Łącznie 90%* uczniów chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami w kwestii przeżywanego problemu z rodzicami.

Wnioski z badań wśród mieszkańców:

1. Rozpowszechnienie przemocy domowej:

- **34% respondentów** przyznaje, że zna osoby doświadczające przemocy, a **26%** ma podejrzenia co do występowania tego zjawiska w swoim otoczeniu. Wskazuje to na istotny problem społeczny, który może być częściowo skryty przed opinią publiczną.
- Mimo to **76%** badanych uważa, że przemoc domowa w ich miejscowości jest zjawiskiem rzadkim lub bardzo rzadkim. Oznacza to, że pomimo wysokiego poziomu świadomości o istnieniu przemocy wśród znajomych i sąsiadów, część mieszkańców może minimalizować skalę problemu w swoim bezpośrednim środowisku.

2. Doświadczenie przemocy domowej

- **40% badanych** przyznało, że osobiście doświadczyło przemocy domowej, co jest bardzo niepokojącym wskaźnikiem. Jednocześnie nikt z tej grupy nie zgłosił problemu, co wskazuje na duży problem z prośbą o pomoc w sytuacjach kryzysowych, być może związany ze wstydem, strachem lub brakiem świadomości o dostępnych możliwościach wsparcia.
- **Rodzaj doświadczanej przemocy:** przemoc fizyczna (80%) i psychiczna (76%) są najczęściej doświadczanymi formami przemocy. Przemoc seksualna (12%) i ekonomiczna (6%) występują rzadziej, choć nadal są istotnym problemem.

3. Charakterystyka powtarzalności przemocy:

- **56% badanych** wskazuje, że przemoc miała miejsce wielokrotnie, ale już się nie powtarza, co może sugerować skuteczność pewnych interwencji lub poprawę sytuacji rodzinnej. Natomiast **19%** badanych wciąż doświadcza przemocy, co wymaga natychmiastowych działań pomocowych.
- Należy także zwrócić uwagę, że **6% respondentów** obawia się, że przemoc może powrócić, co wskazuje na poczucie zagrożenia w ich życiu codziennym.

4. Postrzeganie przyczyn przemocy:

- **90% respondentów** uważa, że alkohol jest główną przyczyną przemocy, co pokazuje, jak silnie ten problem jest związany z nadużywaniem substancji psychoaktywnych. Ponadto, większość badanych (86%) zdaje sobie sprawę, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie, bez względu na jej status społeczny czy materialny.
- Co ciekawe, **98% badanych** neguje stereotyp, że przemoc domowa to prywatna sprawa, co sugeruje wysoką świadomość, że ten problem wymaga interwencji zewnętrznej.

5. Społeczne przekonania dotyczące przemocy:

- Badani wyrażają dużą dezaprobatę dla mitów i błędnych przekonań dotyczących przemocy, takich jak: „Przemoc to tylko widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy” (100%) czy „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (96%).
- Te wyniki wskazują na budujący poziom świadomości społecznej dotyczącej szerokiego spektrum przemocy, który obejmuje zarówno fizyczne, jak i emocjonalne aspekty tego zjawiska.

6. Brak interwencji oraz wycofywanie zgłoszeń:

- **56% respondentów** wskazuje na przypadki, kiedy policja nie podejmowała interwencji, mimo zgłoszenia. Dodatkowo **83%** respondentów twierdzi, że osoby doznające przemocy często wycofują swoje zgłoszenia, co może wynikać z lęku przed osobą stosującą przemoc, zależności emocjonalnej lub finansowej, czy braku wiary w skuteczność systemu.
- **86%** badanych zauważa problem umarzania spraw przez prokuraturę, co może być sygnałem dla organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, że potrzebne są zmiany w podejściu do ochrony ofiar przemocy domowej.

7. Najskuteczniejsze sposoby przeciwdziałania przemocy:

- Respondenci uważają, że **zaostrenie kar** (74%) oraz **edukacja społeczeństwa** (70%) są najważniejszymi działaniami w walce z przemocą domową. Wskazuje to na przekonanie, że odpowiedzialność prawna i społeczna są kluczowymi narzędziami do zwalczania przemocy.
- **Zwiększenie niezależności finansowej kobiet** (30%) jest również postrzegane jako istotny krok w walce z przemocą, co podkreśla znaczenie ekonomicznej samodzielności w przeciwdziałaniu przemocy.

8. Kary fizyczne wobec dzieci:

- Znaczna większość badanych (86%) nie zgadza się z twierdzeniem, że „klapsy” są akceptowalnym środkiem wychowawczym. Większość badanych popiera zakaz stosowania kar fizycznych wobec dzieci (78%). Wyniki te sugerują postępującą zmianę społeczną w postrzeganiu kar cielesnych jako formy przemocy, a nie akceptowalnego narzędzia wychowawczego.
- Dodatkowo, **96%** badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że dzieci powinny bać się rodziców, co sugeruje, że w społeczeństwie zaczyna dominować przekonanie, że wychowanie oparte na strachu nie przynosi pozytywnych rezultatów.

Badania wśród mieszkańców pokazują, że zjawisko przemocy domowej, choć często ukrywane, jest istotnym problemem społecznym. Mimo wysokiej świadomości istnienia przemocy, wiele osób nie zgłasza przypadków przemocy, co wskazuje na potrzebę dalszej edukacji i wzmocnienia wsparcia dla osób jej doświadczających. Społeczność jest świadoma wpływu alkoholu oraz innych czynników na występowanie przemocy, a także coraz częściej neguje przestarzałe i szkodliwe przekonania dotyczące przemocy i kar fizycznych. Wymaga to dalszych działań w zakresie edukacji, zaostrenia kar oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy, szczególnie w kontekście interwencji służb i wymiaru sprawiedliwości.

Wnioski z badań wśród uczniów:

1. Dobre samopoczucie w klasie:

Większość uczniów czuje się dobrze w swojej klasie, co wskazuje na przyjazne środowisko. Jednak 6% uczniów nie podziela tego odczucia, co sugeruje potrzebę zwrócenia uwagi na jednostkowe problemy.

2. Poczucie bezpieczeństwa w szkole:

Uczniowie ogólnie czują się bezpiecznie w szkole (87%), ale 13% ma odmienne odczucia. To podkreśla konieczność dalszych działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa w placówkach.

3. Strach przed innymi uczniami:

28% uczniów odczuwa lęk przed swoimi rówieśnikami, co wskazuje na problemy z przemocą lub agresją wśród uczniów.

4. Obecność „chrztów”:

Mimo że „chrzty” nie są powszechne, ich istnienie w szkole jest sygnałem, że pewne nieakceptowalne zachowania wśród młodszych uczniów wymagają uwagi.

5. Samoocena zachowania:

Uczniowie przeważnie oceniają swoje zachowanie jako bardzo dobre (49%) lub wzorowe (33%), co świadczy o wysokim poziomie dyscypliny i odpowiedzialności w szkołach.

6. Wsparcie emocjonalne:

Większość uczniów (64%) ma w szkole osobę, której może się zwierzyć, co podkreśla znaczenie wsparcia emocjonalnego w środowisku szkolnym.

7. Codzienne negatywne zachowania (obgadywanie, wyśmiewanie):

Uczniowie codziennie doświadczają wyśmiewania i obgadywania (35% i 32%). Te problemy wymagają interwencji, aby poprawić klimat w szkole.

8. Przemoc w szkole:

60% uczniów doświadczyło przemocy fizycznej lub werbalnej, co sugeruje poważny problem, który wymaga zdecydowanych działań zapobiegawczych.

9. Rodzaje przemocy (fizyczna vs psychiczna):

Uczniowie częściej doświadczają przemocy fizycznej (38%) niż psychicznej (32%), co wskazuje na potrzebę pracy nad oboma formami.

10. Przerwy jako czas przemocy:

Większość aktów przemocy szkolnej ma miejsce podczas przerw (83%), co sugeruje konieczność lepszego nadzoru w tym czasie.

11. Przyczyny agresji:

Uczniowie wskazują, że agresja wynika z chęci zdobycia szacunku (42%) oraz złego wychowania (42%). To sugeruje, że działania wychowawcze i edukacyjne mogą pomóc w zapobieganiu agresji.

12. Reakcje uczniów na bójki:

Niepokojące jest, że 45% uczniów zamiast interweniować lub zgłosić problem, przygląda się bójkom lub je nagrywa. Tylko 19% zgłosiłoby zajście nauczycielowi, co pokazuje potrzebę pracy nad postawami uczniów.

13. Rozwiązania problemu przemocy:

Uczniowie sugerują, że problem przemocy można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych (60%) oraz spotkania z psychologiem (42%), co wskazuje na potrzebę szerokich działań profilaktycznych.

14. Osoby, którym uczniowie ufają:

Uczniowie najczęściej zaufaliby rodzicom (59%) i wychowawcom (58%) w przypadku doświadczenia przemocy, co pokazuje silne więzi rodzinne i zaufanie do nauczycieli.

15. Doświadczenia przemocy domowej:

17% uczniów ma doświadczenia związane z przemocą domową, a 4% nie czuje się bezpiecznie w domu, co podkreśla potrzebę wsparcia rodzin.

16. Rodzaje przemocy domowej:

Najczęściej zgłaszanymi formami przemocy domowej są przemoc psychiczna (7%) i fizyczna (6%), co pokazuje złożoność problemów rodzinnych wśród uczniów.

17. Znajomość osób doznających przemocy domowej:

19% uczniów zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, co wskazuje na skalę problemu, który wymaga działań interwencyjnych.

18. Hating w Internecie:

Zjawisko „hejtowania” dotknęło 12% uczniów, co wskazuje na potrzebę edukacji na temat bezpieczeństwa w sieci i przeciwdziałania cyberprzemocy.

19. Obrażliwe wiadomości:

Uczniowie doświadczają obraźliwych wiadomości (18%) i upubliczniania prywatnych treści (22%), co podkreśla znaczenie ochrony prywatności i przeciwdziałania cyberbullyingowi.

20. Relacje z rodzicami i nauczycielami:

Większość uczniów ma dobre relacje zarówno z rodzicami (94%), jak i nauczycielami (87%), co świadczy o pozytywnych więziach społecznych w życiu uczniów.

21. Zaufanie do rodziców:

Aż 90% uczniów chciałoby dzielić się swoimi problemami z rodzicami, co świadczy o silnej roli rodziny w ich życiu.

Zalecane działania pogłębiające wiedzę z zakresu przemocy:

- szkolenia i warsztaty dla rodziców,
- szkolenia dla pracowników GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego, superwizja dla członków tych zespołów,
- spotkania otwarte dla mieszkańców Gminy,
- kampania informacyjna w postaci plakatów i ulotek.

Zalecane działania w grupie młodzieży i uczniów:

- Warsztaty, spotkania i programy dla uczniów dotyczące: przemocy, cyberprzemocy, komunikacji i radzenia sobie z emocjami, podczas których: uczniowie poznają definicje agresji, różnorodne jej rodzaje oraz sposoby wyrażania. Opracują własne sposoby pokonania problemu przemocy oraz zjawisk jej towarzyszących. Dzięki ciekawym, dostosowanym do wieku i możliwości poznawczych metodom pracy uświadomią sobie szkodliwość stosowania przemocy, propagując alternatywne sposoby radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

W Gminie Borzytuchom bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć instytucji, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Bytowie
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Borzytuchomiu
- 4) Zespół Szkół w Borzytuchomiu
- 5) Ośrodek Zdrowia w Borzytuchomiu
- 6) Sąd Rejonowy w Bytowie

III CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borzytuchom na lata 2024 – 2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Głównymi założeniami przedmiotowego programu są: kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu, ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są założenia, iż przemoc domowa jest przestępstwem, a najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocą i zatrzymanie przemocy. Bez realizacji wyżej wymienionych założeń pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna.

Pojedyncza instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Ponadto wzrost świadomości społecznej powinien przyczynić się do zapobiegania przemocy domowej, umożliwić szybsze reagowanie, a także spowodować, że osoby stosujące przemoc będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu oraz łagodzeniu jej następstw.

2. CELE, KIERUNKI I WSKAŹNIKI PROGRAMU:

I CEL: Zwiększenie działań w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej i rozszerzenie dostępności pomocy.

Kierunki działań:

- 1) Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 2) Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych,
- 3) Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 4) Prowadzenie poradnictwa socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, medycznego, prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej, a także prowadzenie pracy socjalnej,
- 5) Opracowywanie i realizowanie indywidualnych oraz grupowych działań edukacyjnych, które są kierowane do osób doznających przemocy domowej,
- 6) Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez np. zapewnienie schronienia, udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej,
- 7) Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej,
- 8) Zapewnienie sprawnego systemu współpracy służb we wdrażaniu procedury z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 9) Publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

Wskaźniki:

- 1) liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 2) liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych,
- 3) liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych,
- 4) liczba interwencji związanych z przemocą domową,
- 5) liczba założonych Niebieskich Kart,
- 6) liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad,
- 7) liczba osób korzystających z poradnictwa,
- 8) liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia,
- 9) liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych dot. przemocy domowej,
- 10) liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,

- 11) liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych,
- 12) liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- 13) liczba osób, którym zapewniono schronienie,
- 14) liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej i rzeczowej.

II CEL: Zwiększenie skuteczności programów dla osób stosujących, a także podejrzanych o przemoc domową.

Kierunki działań:

- 1) Motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno- terapeutycznych,
- 2) Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc domową,
- 3) Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc domową,
- 4) Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu,
- 5) Wypracowanie standardów monitoringu po zamknięciu procedury Niebieskie Karty (art. 9h ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Wskaźniki:

- 1) liczba skierowanych osób do programów korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych,
- 2) liczba osób uczestniczących w wyżej wymienionych programach,
- 3) liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutyczny,
- 4) liczba założonych i zakończonych Kart w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- 5) liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- 6) liczba złożonych zawiadomień w sprawie wykroczenia z art. 66c Kodeksu Wykroczeń,
- 7) liczba skierowanych wniosków do GKRPA.

III CEL: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

- 1) Prowadzenie badań nad zjawiskiem występowania przemocy na terenie Gminy Borzytuchom (m.in. diagnozy, ekspertyzy, ewaluacje, badania ankietowe),

- 2) Realizowanie porad oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 3) Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w tym tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy i cyberprzemocy,
- 4) Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej (w tym także rodziców) na temat przemocy domowej m.in. poprzez organizowanie prelekcji, spotkań rodzinnych itp.,
- 5) Promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców,
- 6) Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy domowej poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych (np. plakatów, broszur, ulotek), w tym na temat przemocy ekonomicznej i cyberprzemocy oraz innych zagrożeń ze strony nowoczesnych technologii komunikowania,
- 7) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej,
- 8) Prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy domowej (w szczególności wobec dzieci, kobiet, osób starszych lub niepełnosprawnych).
- 9) Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację lokalnych akcji i kampanii lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- 1) liczba opracowanych raportów dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- 2) liczba lokalnych i ogólnokrajowych kampanii społecznych, w których uczestniczyła Gmina Borzytuchom,
- 3) liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników ww. działań,
- 4) liczba placówek oświatowych realizujących programy profilaktyczne,
- 5) liczba udzielonych porad,
- 6) liczba zorganizowanych prelekcji dla społeczności lokalnej oraz liczba uczestników,
- 7) liczba przeprowadzonych spotkań, pogadanek profilaktycznych dla rodziców oraz liczba uczestników,
- 8) liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych w ramach programów profilaktycznych,
- 9) liczba zorganizowanych akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, w których Gmina Borzytuchom uczestniczyła,
- 10) liczba uczestników akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej.

IV CEL: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Kierunki działań:

- 1) Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych kadr, w tym członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli podmiotów, podejmujących działania na rzecz rodzin doznających przemocy domowej (w tym szczególności zadbanie o sferę psychiczną pracowników poprzez szkolenia z zakresu radzenia sobie ze stresem, motywacji, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu),
- 3) Zapewnienie dostępu pracownikom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury, materiałów edukacyjnych.

Wskaźniki:

- 1) liczba przeprowadzonych szkoleń,
- 2) liczba uczestników szkoleń,
- 3) liczba osób korzystających z wyżej wymienionych form wsparcia zawodowego,
- 4) liczba zakupionych i udostępnionych materiałów edukacyjnych dla pracowników pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

5. MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

MONITOROWANIE

Koordynatorem programu będzie Zespół Interdyscyplinarny Gminy Borzytuchom. Realizatorami programu jest Zespół Interdyscyplinarny Gminy Borzytuchom we współpracy z instytucjami wchodzącymi w skład Zespołu. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Polegać będzie na gromadzeniu i analizie informacji dotyczących realizowanych działań. Efektywność programu oceniana będzie na podstawie liczby prowadzonych działań oraz ich jakości.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Borzytuchom. W miarę możliwości finansowany również z środków budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I WYMIANA INFORMACJI

Wypełniając powinność wymiany informacji, mającej zapewnić sprawne i skoordynowane działania gminnych instytucji oraz podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu do dnia 30 kwietnia każdego roku przedstawi Radzie Gminy Borzytuchom zbiorcze informacje na temat z realizacji Programu, pozwalające ocenić stan realizacji celów i wskaźników Programu.

Specyfika problemu przemocy i jej wieloaspektowy sposób rozpatrywania powoduje, że tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy jest zadaniem trudnym i złożonym. Pomoc osobom dotkniętym przemocą wymaga podejścia systemowego, z naciskiem na szereg działań opartych na wiedzy z zakresu różnych dziedzin i wykorzystujących kompetencje instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Takie podejście pozwala dostrzec nie tylko ograniczenia, ale też zasoby tkwiące w kadrze pomocy społecznej i innych współpracujących z nią podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy. Wszystkie te elementy są bardzo ważne, ale jak pokazuje przeprowadzone przez nas badanie są wciąż niewystarczające, aby zatrzymać przemoc. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali przemocy domowej w Gminie Borzytuchom. Aby stało się to możliwe konieczna będzie współpraca różnych instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają osoby i rodziny doświadczające przemocy domowej.